

hvad Almuen troedes at behøve at vide, og hvad der kunde fordres, at Almuen skulde lære. Man forestillede sig Almuen som man troede den var og spurgte saa, hvad behøver denne Almue at lære, og det blev Udgangspunktet. Deri ligger den store Grundfeil i vor nuværende Skoleanordning, Udgangspunktet er galt, men Udgangspunktet er, naar man betragter Anordningen i sine enkelte Dele, virkelig fastholdt med stor Consequens. — Naar jeg nu seer hen til, hvorvidt den ærede Forslagsstiller har været heldig at foreslaae Forandringer i denne Skoleanordnings Enkeltheder, saa vil jeg her foreløbig bemærke, at ogsaa jeg er af den Mening, at de nuværende Amtsskoledirectioner ikke i deres nuværende Form og Sammensætning vilde kunne gaae over i en ny Skolevæsen's Indretning paa Landet og mindst her paa Jerne, hvor Provstierne ere altfor smaae. Jeg troer ikke, at Amtmandens Valg er heldig som Medlem af Amtsskoledirectionen, fordi denne Embedsmands Dannelse falder i en ganske anden Sphære. Provsten er som Amtsskoledirectionsmedlem ikke valgt af noget som helst særligt Hensyn til Skolevæsenet, og jeg troer, at man overalt skal fastholde dette, at man ved Embeders Besættelse, det være sig af hvilken som helst Art, skal holde sig Embedets Gjerning skarp for Øie; jeg troer ogsaa, at Skolevæsenet vilde være ligesaa godt tjent med en Skoledirecteur, som det nu er med en Skole-direction, hvis Doppeltthed i mangfoldige Tilfælde dog ikke spores uden i den dobbelte Underskrift under Expeditionen. Men spørges der nu hvad der vindes ved at ophæve Amtsskole-directionen og henlægge dens Forretning til Amtsrådet, saa troer jeg virkelig, at der tabes meget mere end der vindes. Man vil i Amtsrådet finde alle de samme Elementer, som nu ere i Amtsskole-directionen. Amtmanden er første Medlem af Skoledirectionen, og han er Amtsrådets Formand; i ethvert Amtsråd findes en Provst. De større Lodsøiere synes ikke at have fundet nogen sær Maade for den ærede Forslagsstillers Vise, idet han heller ikke vil indrømme dem Kaldsrettighed; men af disse vil han jo finde to i hvert af vore nuværende Amtsråd. At dette Embedselement i Amtsrådene skulde blive ligesom neutraliseret

derved, at der indfattes frit valgte Amtsrådsmedlemmer, det troer jeg virkelig ikke. Jeg troer derimod, at Forretningsgangen vilde blive altfor langvarig, altfor slæbende, og her til kommer endnu eet Hensyn. Det maatte da i alt Fald, naar man vilde gjøre en saadan Forandring, været bestemt i Loven, paa hvad Maade Amtsrådet skulde overtage og fordele Forretningerne imellem dets Medlemmer, hvorledes der f. Ex. skulde forholdes med Skolevisitatser. Man kunde dog ikke forlange, at den ene Provst, som er i Amtsrådet, skulde overtage samtlige Skolevisitatser i Amtet, og man vilde dog vel heller ikke lægge Visitatserne hen til Amtmanden eller Sædegaardseierne. Der foreslaaes dernæst her, at Kaldsrettigheden skulde med en enkelt Undtagelse henlægges til Amtsrådet. Jeg troer, at man feiler meget, dersom man mener, at det Uheldige i den nuværende Besættelsesmaade af Skolelæreembeder skulde søges hos de Personligheder, som besætte Embederne. Jeg troer virkelig, at jeg kjender saameget til denne Sag, at jeg tør sige, at disse forskjellige Kaldsberettigede inden for deres Kreds udøve deres Kaldsret med Samvittighedsfuldhed; men Mangelen ligger deri, at Kaldsretten er deelt imellem saa mange forskellige, hvorved enhver ligelig og retfærdig Concurrence mellem de Ansøgende gjøres umulig. Dersom man vilde opnaae en fuldkommen ligelig Concurrence, saa maatte man samle Kaldsrettigheden i een Haand, men da det er ugjortligt, da det ikke vel tør ventes, at man nogenstunde kan opnaae et saadant Maal, saa er der ikke Andet at gjøre end søge at komme dette Maal saa nær som muligt ved at samle Kaldsretten i saa faa Hænder som muligt, og ved at lægge det saa høit op, som det lader sig gjøre, og det har derfor virkelig overrasket mig, at naar man vilde foreslaae Forandring i Kaldsrettigheden, man da ikke henlagde den fra de forskellige Hænder, samlet til Biskoppen, eller, hvad der vel laa den ærede Forslagsstillers Tankegang nærmere, til Stiftsoverigheden. Der var da idetmindste opnaaet dette, at man fik færre Kredse, indenfor hvilke de Ansøgende dog kunne concurrere ligelig; men dersom man nu gaaer ind paa det, som her er foreslaaet, og henlægger